

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	15 Gorffennaf, 2019
Pwnc:	RHAGLEN ARFOR
Aelod(au) Portffolio:	Cyng. Carwyn Jones (Portffolio Economi)
Prif Weithredwr	Dr Gwynne Jones
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Dewi G. Lloyd, Rheolwr Adfywio (01248) 752483 dewilloyd@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i bob ward

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p><u>Argymhelliad:</u></p> <p>Cytuno i gefnogi a gweithredu Rhaglen Arfor ar Ynys Mon, ac i awdurdodi y Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio a Dablygu Economaidd i :-</p> <ul style="list-style-type: none"> a) dderbyn y cyllid Arfor gan Lywodraeth Cymru trwy Gyngor Gwynedd a'i ddefnyddio ar weithgaredd cymwys; b) weithio mewn partneriaeth efo Cyngor Gwynedd neu gynghorau eraill ardal Arfor er mwyn gweithredu'r rhaglen; c) weithio mewn partneriaeth efo Menter Mon er mwyn gweithredu'r rhaglen Arfor; d) weithredu rhaglen grantiau o'r gronfa Arfor i gynlluniau cymwys; <p>Bydd yr uchod yn amodol ar gael cytundeb ysgrifenedig i'r trefniadau gan y Pennaeth Cyllid o safbwynt cyllid, a Chyfreithiwr y Cyngor o safbwynt unrhyw gytundebau cyfreithiol.</p>

CEFNDIR

Mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno £2M i ariannu Cronfa Arloesi Arfor yn y cyfnod 2019/20 - 2020/21. Ardal y rhaglen ydi'r 4 sir ble mae'r Gymraeg gryfaf sef : Gwynedd, Mon, Ceredigion, Caerfyrddin. Adran Economi'r Llywodraeth sydd yn ariannu, a mae'r cynnig grant yn gosod pwrpas, amcanion ac allbynnau penodol.

Pwrpas Rhaglen Arfor

Treialu gwahanol ddulliau a phrosiectau sy'n hybu entrepreneuriaeth a twf busnes gyda ffocws ar hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg. Ni ddylid dyblygu cynlluniau presennol a rhaid ychwanegu gwerth a chefnogi dulliau newydd ac arloesol.

Amcanion Arfor

- a) Hyrwyddo mentergarwch a chefnogi twf busnesau mewn ardaloedd gyda % uchel o siaradwyr Cymraeg
- b) Cynhyrchu mwy o swyddi â chyflog gwell i gadw pobl ifanc ac annog pobl sydd wedi gadael i ddychwelyd
- c) Hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg a dwyieithrwydd mewn busnes gan greu ymdeimlad bywiog o le
- ch) Annog busnesau a phobl sy'n symud i ardaloedd gwledig i werthfawrogi a defnyddio'r Gymraeg.

Allbynnau Arfor

Creu busnesau a swyddi newydd
Cefnogi busnesau a swyddi sy'n bodoli
Buddsoddi sector preifat
Busnesau/ cymunedau/ unigolion yn cynnyddu eu defnydd o'r Gymraeg

Llywodraethu

Cyngor Gwynedd sydd yn arwain ar reoli'r rhaglen. Mae Bwrdd Rheoli wedi ei sefydlu sydd yn cynnwys arweinyddion y pedwar Cyngor Sir, a swyddogion o Lywodraeth Cymru a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Mae Grwp Swyddogion hefyd yn cyfarfod yn fwy rheolaidd. Cytunwyd y bydd y Cynghorau Sir yn adrodd i bartneriaethau lleol addas, megis Fforwm Iaith a/neu Grwp Gweithredu Lleol (sy'n rheoli cyllid LEADER siroedd perthnasol).

Gweithredu'r Rhaglen

Rhagwelir y bydd rhai elfenau o'r rhaglen yn cael eu gweithredu ar y cyd trwy Gyngor Gwynedd, ac eraill yn lleol trwy'r Cynghorau Sir unigol.

Cynlluniau ar y Cyd rhwng y 4 Sir

Bydd Cyngor Gwynedd yn trefnu / cydlynu y tri yma :-

- Rheoli, gweinyddu a hyrwyddo'r rhaglen (£75k)
- Creu Cynllun Strategol a Gwerthuso'r rhaglen (£60k)
- Balchder Busnes – hyrwyddo egwyddor defnyddio'r Gymraeg (£40k)

Cynlluniau Sirol

Mae'r 4 Cyngor Sir yn datblygu cynlluniau ar gyfer defnyddio cyllideb o hyd at £456k yr un dros ddwy flynedd. Mae'n bosib y bydd lefel y cyllid lleol yma yn lleihau os bydd cytundeb i fwy o gynlluniau rhanbarthol ar y cyd. Mae £10k ohono ar gael tuag at gostau gweinyddol. Yn unol a prif bwrpas y gronfa, mae pob sir yn bwriadu rhoi grantiau busnes sy'n cefnogi'r Gymraeg fel eu prif gynllun, gyda rhai cynlluniau llai eraill hefyd. Bydd pob sir efo cynlluniau ychydig yn wahanol, a bydd gwerthuso yn digwydd. Bydd cyfraniad £10k Ynys Mon i Balchder Busnes yn dod ohono.

Cynlluniau Arfor Ynys Mon

Dyma'r cynlluniau Arfor sy'n cael eu rhoi ymlaen ar gyfer Ynys Mon :-

Llwyddo'n Lleol – cynllun i hyrwyddo gyrfaoedd lleol a rhoi profiad gwaith i bobl ifanc mewn busnesau dros yr haf yn Ynys Mon a Gwynedd (cynllun ar y cyd rhwng y ddwy sir, i'w reoli trwy Gyngor Gwynedd) – dyraniad cyllid awgrymedig o £50k, ffigwr i'w adolygu.

Adolygiadau Busnes a Iaith – mesur perfformiad busnesau a'u defnydd o'r Gymraeg, a creu cynllun busnes/iaith cyfun er mwyn datblygu a gwella ar hyn – dyraniad cyllid yn cael ei drafod.

Grant Iaith Busnes Bach – er mwyn gweithredu ar elfenau iaith a busnes yn deillio o'r uchod ee arwyddion, bwydlen, deunyddiau, gwella safon darpariaeth i gwsmeriaid, sgiliau staff, digwyddiadau ayyb. Grant bach o hyd at £4k ar sail cyfradd hyd at 80% – dyraniad cyllid awgrymedig o £120k, ffigwr i'w adolygu.

Grant Prosiectau Arfor – er mwyn cefnogi prosiectau newydd sylweddol a fydd yn cyfrannu i amcanion ac allbynnau rhaglen Arfor. Bydd y gronfa hon ar gael i'r sector preifat, grwpiau busnes, a mentrau cymdeithasol, ond bydd ceisiadau yn gystadleuol. Bydd adolygiad allanol o gynlluniau sy'n cael eu cyflwyno fel rhan o'r broses asesu. Bydd modd i gynghorau tref/cymuned arwain ar ran grwp busnes lleol. Grant mwy sylweddol o hyd at £30k ar sail cyfradd 50-80% - dyraniad cyllid awgrymedig o £220k, ffigwr i'w adolygu.

Llywodraethu Cynlluniau Mon

Bydd panel grantiau Arfor yn cael ei greu er mwyn rheoli'r gyllideb ac ystyried a penderfynu

ar geisiadau i'r gronfa, a monitro trefniadau. Bydd adroddiadau cynnydd y rhaglen yn digwydd yn rheolaidd, ac yn cael eu cylchredeg fel sy'n berthnasol. Bydd y £10k sydd ar gael yn cyfrannu at ran o gostau'r Cyngor i reoli'r cynllun ee amser staff Adfywio a Cyllid. Bydd rheolau 'de minimus' cymorth gwladol yn berthnasol i grantiau busnes.

Amseru a Cyhoedduso

Bwriedir gwneud datganiad ar y cyd i'r wasg / ar y we yn cyhoeddi'r cynlluniau yn dilyn cwblhau cytundebau cyllido.

Partneriaeth efo Cyngor Gwynedd neu Gynghorau Sir Eraill

Bydd angen ymrwymo i gytundeb efo Cyngor Gwynedd o safbwynt hawlio cyllid Arfor, ac o safbwynt cynlluniau ar y cyd ble mae Gwynedd yn arwain ee Llwyddo'n Lleol. Mae'n bosib hefyd y bydd angen dod i gytundeb ar agweddau ble mae cynghorau sir eraill yn arwain.

Partneriaeth efo Menter Mon

Mae Menter Mon yn gyfrifol am Fenter Iaith Mon ac yn cyflogi nifer o swyddogion hybu iaith, yn cynnwys staff iaith mewn busnes, ond nid oes ganddynt gronfa grantiau iaith mewn busnes ar hyn o bryd. Mae Menter Mon yn gyfrifol am hwb menter sydd wedi ei leoli yn MSParc sydd yn rhoi cymorth i ddatblygu busnes ar Ynys Mon. Bwriedir gweithio mewn partneriaeth efo Menter Mon er mwyn ychwanegu gwerth ac osgoi dyblygu. Gallai hyn olygu talu ffioedd i Menter Mon am amser staff a costau eraill i gefnogi'r rhaglen.

Y Dyfodol

Y gobaith yw y bydd datblygu Cynllun Strategol a gwerthuso'r cynlluniau peilot amrywiol yn arwain at greu rhaglen newydd hir-dymor i gefnogi'r siroedd Arfor ac o bosib ardaloedd eraill ble mae'r Gymraeg yn parhau i fod yn iaith gymunedol.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Llwyddo'n Lleol – yn hytrach na rheoli'r cynllun ein hunain bwriedir cael trefniant ar y cyd efo Cyngor Gwynedd gan bod hyn yn fwy cost-effeithiol

Cynlluniau iaith a busnes – mae ffurf y cynlluniau yn dilyn trafodaethau gyda swyddogion cefnogi iaith a busnes – mae canllawiau ac uchafsymiau eraill yn bosib, a bydd angen adolygu fel mae'r rhaglen yn mynd yn ei flaen

Rol Menter Mon / Menter Iaith Mon – gallai'r Cyngor Sir gyflogi staff i wneud mwy, ond bwriedir cydweithio efo Menter Mon er mwyn osgoi greu dryswch i fusnesau, ychwanegu gwerth, a peidio dyblygu adnoddau cyhoeddus

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Er mwyn cael cefnogaeth ffurfiol i weithredu rhaglen pwysig newydd, sy'n golygu cydweithio ffurfiol gyda cynghorau a mudiadau eraill, a sefydlu rhaglen grantiau newydd.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi - mae cefnogi'r economi lleol a'r iaith Gymraeg ymysg blaenoriethau strategol y Cyngor, a bydd y Rhaglen Arfor yn cyfrannu at nodau Cynllun y Cyngor 2017-22

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi - bydd y Rhaglen Arfor yn dod a cyllid ychwanegol sylweddol i'w wario gan y Cyngor. Ni fydd angen cyfraniad ariannol craidd gan y Cyngor, ond bydd angen peth o amser swyddogion Adfywio a Cyllid er mwyn gweithredu'r rhaglen.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Cytunwyd 08.07.2019 i'r adroddiad fynd ymlaen i'
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Edrych yn iawn. Dylai grantiau busnes fodloni rheolau Cymorth Gwladol 'de minimus',
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylwadau ar yr adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	Cyngor Gwynedd – yn cynnig arwain ar reoli cynllun Llwyddo'n Lleol ar draws Mon a Gwynedd Menter Mon – yn hapus i gydweithio o safbwynt eu gwaith presennol i hybu'r iaith mewn busnes a'r

	hwb menter
--	------------

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Ystyriaeth wrth asesu cynlluniau
2	Gwrthdodi	Ystyriaeth wrth asesu cynlluniau
3	Trosedd ac Anhrefn	Dim yn berthnasol
4	Amgylcheddol	Ystyriaeth wrth asesu cynlluniau
5	Cydraddoldebau	Ystyriaeth wrth asesu cynlluniau
6	Cytundebau Canlyniad	Dim yn berthnasol
7	Arall	

F - Atodiadau:

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
<p>Llythyr Cynnig Grant Arfor gan Lywodaeth Cymru i Gyngor Gwynedd</p> <p>Llythyr Cynnig Grant Arfor gan Gyngor Gwynedd i Ynys Mon</p> <p>Canllaw Grantiau Arfor Ynys Mon</p>